

Codi ètic de la UAB

(Acord del Consell de Govern de 12 de juliol de 2023)

1. Preàmbul

Des del seu naixement, les universitats tenen uns valors que constitueixen l'essència de la seva futura actuació. Molts procedeixen de declaracions i acords internacionals, d'altres tenen un origen estatal o autonòmic i s'han de complir obligatòriament i d'altres són propis de la comunitat universitària i l'entorn en què s'insereix la mateixa institució.

El document que es presenta conté una sèrie de valors i principis fonamentals que caracteritzen la Universitat Autònoma de Barcelona i que configuren un marc conductual per als seus membres. La major part es troben recollits a la Constitució, a la Llei orgànica del sistema universitari, a la Llei d'universitats de Catalunya, als Estatuts de la UAB, a les Normes de convivència de la UAB i a la resta de normativa de la Universitat.

Cal recordar que la Universitat Autònoma de Barcelona va promoure l'11 de febrer de 1975 l'anomenat *Manifest de Bellaterra*, en el qual s'expressen els principis bàsics d'actuació d'aquesta universitat i al qual va seguir, el 15 de març de 1975, l'anomenada *Declaració de Bellaterra* («Declaració de principis i objectius per a una Universitat Autònoma amb un govern democràtic»).

Com a compromís amb aquests valors, l'any 2010 la Universitat Autònoma de Barcelona es va adherir a Forética, entitat que té per objectiu la incorporació de la cultura de la gestió ètica i de la responsabilitat social a la societat. En el marc del Pla director per a 2010-2012, es va desenvolupar la primera estratègia integral de responsabilitat social universitària en la seva triple dimensió: econòmica, social i mediambiental. L'any 2013 es va proposar el lideratge d'accions conjuntes amb l'ACUP i l'ECIU i més recentment, l'any 2019, es va definir el Pla estratègic Horitzó 2030 incloent-hi línies clarament emmarcades en la responsabilitat social.

En aquest sentit, doncs, l'objectiu d'aquest document és plasmar en un text únic el conjunt de valors i principis que caracteritzen l'actuació de la Universitat Autònoma de Barcelona, sens perjudici que per desenvolupar-lo i concretar-lo es requereixi un procés més llarg i participatiu al si de la comunitat universitària.

2. Declaració de principis

La Universitat Autònoma de Barcelona assumeix el compromís d'assegurar un alt nivell d'honradesa i d'integritat en la consecució dels seus objectius, i uns principis i uns valors que han d'inspirar tots els membres de la comunitat universitària.

Aquest document és un referent valuós per identificar les obligacions i les responsabilitats més comunes de la comunitat universitària, i té vocació de ser un document inspirador i orientador. És amb aquest esperit que aquests principis i valors han de ser compartits i utilitzats en el nostre treball diari i en la presa de decisions, per promoure un ambient de treball segur, agradable, profitós i transparent per a tothom. La força vinculant que pugui tenir el Codi ètic deriva del fet que tots els membres de la comunitat l'acceptin com un model vàlid i s'identifiquin amb els seus valors.

La Universitat Autònoma de Barcelona aposta per ser un referent en responsabilitat social universitària (RSU), anant més enllà del compliment de les lleis i les normatives vigents aplicables. Aquesta aposta es materialitza promovent un desenvolupament sostenible, entès com el conjunt d'aspectes de bon govern, laborals, econòmics, socials, culturals i ambientals, i és un ferm compromís amb la responsabilitat social universitària com a eina que genera valor i millora les condicions de l'entorn social, econòmic i ambiental.

La responsabilitat social universitària es basa en la transparència i la participació de les parts interessades en tota la cadena de valor i en els diferents àmbits de l'organització. Ha d'estar integrada en la gestió de la Universitat i present en totes les àrees de gestió.

3. Objectius

La finalitat d'aquest document és servir de guia de conducta en les activitats de la Universitat i manifestar públicament un conjunt de compromisos ètics per aconseguir els objectius següents:

- a) Establir els estàndards de comportament dels membres de la comunitat universitària.
- b) Mantenir un nivell d'excel·lència en la docència, la recerca i la transferència de coneixement a la societat.
- c) Oferir una guia general de principis i valors ètics que inspirin les normes i els reglaments que s'apliquen a aquesta universitat.

4. Àmbit d'aplicació

Aquest document es dirigeix a totes les persones que componen la comunitat de la Universitat Autònoma de Barcelona: personal acadèmic, alumnat, personal investigador en formació i personal tècnic, de gestió i d'administració i serveis.

També és aplicable a les relacions que s'estableixin entre la Universitat Autònoma de Barcelona i totes aquelles entitats i empreses externes que prestin serveis a la Universitat o hi col·laborin.

5. Valors i principis per a tota la comunitat universitària

Tots els membres de la comunitat de la Universitat Autònoma de Barcelona han d'actuar respectant i complint les normatives internacional, estatal, autonòmica, local i de la mateixa Universitat Autònoma de Barcelona que resultin aplicables en cada moment.

La Universitat Autònoma de Barcelona reconeix que els valors i principis següents són la base per construir una universitat que proporcioni uns elevats estàndards de qualitat, excel·lència i integritat.

Coneixement i transformació social i comunitària

La Universitat valora la promoció i l'avenç del coneixement i fomenta l'esperit crític, formulat amb una argumentació raonada i de respecte, i l'esperit emprenedor en totes les seves activitats acadèmiques i professionals. La Universitat ha de vetllar per la difusió i la valoració del coneixement i per la transferència d'aquest a la societat.

Qualitat

La Universitat Autònoma de Barcelona es compromet a vetllar per l'excel·lència en tots els seus programes educatius, activitats de recerca, processos organitzatius i serveis, en compliment dels estàndards més alts de qualitat a escala nacional i internacional.

Participació

La Universitat Autònoma de Barcelona promou la participació en les diverses dinàmiques, fomentant i establint els canals i els espais de participació adequats per fer efectius la llibertat d'expressió i el dret de reunió dins dels recintes i el campus universitari.

Igualtat, diversitat i inclusió

El respecte per la diversitat a la Universitat Autònoma de Barcelona es concreta en el compromís amb la pluralitat i l'acceptació d'aquesta, per tal d'impedir qualsevol mena de discriminació per raó de raça, ètnia, nacionalitat,

origen, religió, gènere, orientació sexual, edat, capacitat o afiliació política o sindical. Així mateix, la Universitat Autònoma de Barcelona es compromet a promoure dins el seu àmbit d'activitats la inclusió i integració de les persones amb necessitats específiques.

La Universitat ha de promoure la igualtat d'oportunitats entre les persones i la inclusió de tots els col·lectius, especialment els més desfavorits. La UAB estableix els canals i els mecanismes adients per tal de garantir la igualtat de condicions d'accés a l'ensenyament i a la recerca, així com els principis de publicitat, d'igualtat d'oportunitats i de mèrit i capacitat en els processos d'accés i promoció laboral dins la Universitat.

La Universitat ha de vetllar per aconseguir una representació equilibrada d'homes i dones als diferents òrgans de govern i de presa de decisions, així com als equips de recerca. La UAB ha de dur a terme les polítiques de gènere necessàries per tal d'erradicar el sexisme i la desigualtat entre homes i dones d'acord amb els plans definits per l'Observatori per a la Igualtat.

Integritat

Tota la comunitat universitària ha d'actuar amb integritat, rectitud i honradesa, d'acord amb els principis ètics i de bon govern establerts per la Universitat Autònoma de Barcelona, i evitar qualsevol conducta que denoti falta d'honestedat o que sigui contrària a l'ordenament jurídic o als valors ètics i socials.

Per tal de garantir la transparència i la independència en el desenvolupament de les activitats pròpies de la Universitat Autònoma de Barcelona, els membres de la comunitat universitària s'han d'abstenir de participar en aquelles activitats que puguin suposar un conflicte amb els interessos de la Universitat.

L'ús dels recursos i els materials de la Universitat s'ha de reservar per al desenvolupament de les funcions pròpies de la institució. La UAB és una institució que presta un servei públic i, per tant, s'ha d'evitar de fer un ús inadequat i poc eficient dels recursos humans i materials dels quals disposa.

La Universitat Autònoma de Barcelona promou un ús equitatiu i universal de les tecnologies de la informació i la comunicació en l'àmbit de les seves activitats, amb la finalitat d'utilitzar-les com a eina que ajudi a la consecució dels seus objectius, i en fa un ús racional d'acord amb els protocols i la normativa vigents.

Respecte

La Universitat Autònoma de Barcelona es compromet a difondre la cultura de la pau i el respecte dels drets humans com a elements necessaris per a un progrés social adequat. La Universitat s'inspira, per al desenvolupament de les seves activitats, en els principis de llibertat, democràcia, justícia, igualtat i solidaritat com a valors associats tradicionalment a l'activitat universitària.

Com a institució compromesa amb la societat, la UAB desenvolupa accions de cooperació i solidaritat i hi dona suport.

Tots els membres de la comunitat universitària tenen la responsabilitat i l'obligació de tractar amb respecte i consideració la resta de membres que integren la Universitat, així com els béns materials i l'entorn natural del campus. La Universitat ha d'incorporar els mecanismes de detecció, reparació i prevenció necessaris per tal de preveure i evitar comportaments d'intimidació, dany o qualsevol mena d'assetjament o discriminació a un altre membre de la comunitat. També ha de garantir l'assistència a les persones que manifestin haver-ne patit.

Relacions laborals dignes i justes

La Universitat Autònoma de Barcelona ha de vetllar perquè el seu personal tingui unes condicions de treball justes i dignes pel que fa a retribució, jornada de treball, conciliació i entorn laboral segur i saludable, i afavorir-ne l'estabilitat. Així mateix, ha de vetllar per mantenir les competències del seu personal adequadament actualitzades.

Preservant el desenvolupament de les seves funcions i responsabilitats, la Universitat ha d'organitzar els seus recursos humans de manera que es desenvolupi al màxim la conciliació laboral i familiar.

Responsabilitat social i comunitària

La Universitat ha de promoure les polítiques adients per afavorir un entorn saludable i segur per a tots els col·lectius que integren la comunitat universitària, promovent coneixements i habilitats orientats a l'adquisició d'un estil de vida saludable i proporcionant eines, infraestructures i espais que garanteixin la seguretat de les persones que integren la comunitat. La comunitat universitària ha de complir les normes de seguretat i de salut vigents en les instal·lacions i serveis de la Universitat.

Pel que fa a la responsabilitat amb empreses proveïdores, la Universitat Autònoma de Barcelona ha de vetllar perquè les empreses proveïdores de productes i serveis de la Universitat garanteixin el compliment dels Principis Rectors de les Nacions Unides¹ mitjançant clàusules de responsabilitat social, per tal d'estendre a tot el seu àmbit d'activitats els valors d'aquest codi.

En el marc dels Objectius de Desenvolupament Sostenible, la Universitat ha de promoure un desenvolupament social, equitatiu, inclusiu i sostenible que pugui afavorir la millora dels estàndards de benestar del territori que l'envolta.

Tots els membres de la comunitat universitària tenen la responsabilitat d'actuar d'acord amb principis de sostenibilitat en l'ús de les instal·lacions de la Universitat i en la gestió dels recursos que es posen a la seva disposició.

La comunitat de la Universitat Autònoma de Barcelona ha d'afavorir el desenvolupament mediambiental sostenible, duent a terme una acurada gestió ambiental que pugui ser avaluable i de la qual es pugui fer el seguiment. La Universitat es compromet a adoptar polítiques que prevegin mesures per minimitzar l'impacte ambiental derivat de les seves activitats, com ara prioritzar el reciclatge, fer un consum responsable i eficient dels recursos naturals i promoure les energies renovables dins les seves instal·lacions i serveis.

Privacitat i confidencialitat

La Universitat Autònoma de Barcelona ha de garantir un ús adequat dels recursos i dels actius, preservant la informació confidencial i protegint les dades personals. Els membres de la comunitat universitària només han de poder accedir als sistemes per als quals estiguin autoritzats o dels quals disposin de les llicències oportunes, i han d'evitar utilitzar els recursos informàtics per a fins personals.

Les persones que, en l'exercici de la seva activitat professional, tinguin accés a informació confidencial, no l'han de revelar ni n'han de fer ús en benefici propi, ni tan sols un cop finalitzat l'exercici del seu càrrec, per tal de complir la normativa de protecció de dades i qualsevol altra d'aplicable.

Ètica en la recerca

Els principis bàsics que han d'inspirar qualsevol tipus de recerca desenvolupada a la Universitat Autònoma de Barcelona són: la llibertat, l'honestedat i la responsabilitat, segons s'especifica al Codi de bones pràctiques en la recerca. Seguint aquest codi, la recerca s'ha de desenvolupar d'acord amb projectes i procediments establerts, utilitzant les infraestructures adequades i garantint la seguretat tant pel que fa als resultats de la recerca, com al personal investigador, la comunitat de la Universitat Autònoma de Barcelona i el medi ambient.

La Universitat renuncia explícitament a la recerca orientada directament a finalitats bèl·liques o no ètiques.

És un deure ètic dels investigadors difondre els resultats a la societat de manera clara, comprensible i oberta per tal que totes les persones puguin conèixer i beneficiar-se de la recerca finançada amb fons públics, per contribuir a millorar la comprensió i la valoració socials del coneixement i la ciència.

6. Valors i principis específics per als diferents col·lectius de la Universitat Autònoma de Barcelona

¹ Els Principis Rectors de les Nacions Unides (PRNU) són aplicables a totes les empreses amb independència de la seva mida, sector, ubicació, titularitat i estructura, i estableixen l'obligació de respectar, com a requisit mínim, els drets humans enunciat a la Declaració Universal dels Drets Humans, el Pacte Internacional dels Drets Civils i Polítics i el Pacte Internacional dels Drets Econòmics, Socials i Culturals (Carta Internacional dels Drets Humans) i la Declaració dels Principis i Drets Fonamentals del Treball de l'Organització Internacional del Treball (OIT).

La Universitat Autònoma de Barcelona valora tots els membres de la seva comunitat i reconeix l'aportació de cadascun d'ells a la consecució dels objectius fixats per la institució.

La comunitat universitària de la Universitat Autònoma de Barcelona està composta pel personal acadèmic, el personal investigador en formació, l'alumnat i el personal tècnic, de gestió i d'administració i serveis.

Ateses les especificitats de l'activitat de cadascun d'aquests col·lectius i de les relacions entre ells, a continuació es concreten els principis i els valors que n'han de regir l'actuació.

a) Òrgans de govern i gestió

— Actuar d'acord amb els principis de transparència i rendició de comptes en el desenvolupament de la seva activitat.

— Garantir en els processos de contractació de recursos humans que es compleixin els principis de transparència, mèrit, capacitat, idoneïtat i publicitat.

— Potenciar la presa de decisions basada en el diàleg, la participació i la consulta, afavorint l'establiment dels canals i mitjans que siguin necessaris a aquest efecte.

— Establir els recursos necessaris per tal d'assegurar la difusió correcta de la informació i les comunicacions.

b) Personal de la Universitat (personal acadèmic i personal tècnic, de gestió i d'administració i serveis)

— Participar en la gestió i direcció de la Universitat a través dels seus òrgans de govern i de representació i involucrar-se en la millora del seu funcionament utilitzant els canals de participació i comunicació que la institució posa a la seva disposició.

— Contribuir al compliment de les finalitats de la Universitat Autònoma de Barcelona i a la millora del seu funcionament com a servei públic.

— Actuar amb lleialtat i bona fe en l'exercici de l'activitat professional.

— Ajustar el desenvolupament de la seva actuació als principis d'objectivitat, integritat, imparcialitat, confidencialitat, transparència, eficàcia i dedicació al servei públic.

— Potenciar la confiança i la col·laboració amb la resta de membres de la comunitat universitària i amb la societat, per afavorir la transferència de coneixement.

— Promoure i contribuir al desenvolupament d'una metodologia docent innovadora, eficaç i de qualitat i garantir l'avaluació amb criteris objectius.

c) Alumnat

— Comprometre's de manera responsable amb el procés d'aprenentatge, per tal de desenvolupar un esperit crític que ajudi a completar la pròpia formació integral.

— Participar en els òrgans de govern i gestió de la Universitat Autònoma de Barcelona i involucrar-se en la millora del seu funcionament utilitzant els canals de participació i comunicació que la institució posa a la seva disposició.

— Evitar qualsevol conducta acadèmica inadequada que busqui obtenir injustament un benefici propi.

7. El Sistema Intern d'Informació

El Sistema Intern d'Informació de la Universitat Autònoma de Barcelona disposa del Canal Ètic com a mecanisme que permet als membres de la comunitat universitària posar en coneixement de la institució situacions, accions o omissions que representin infraccions legals o menysteniment dels principis del Codi ètic.

El Sistema Intern d'Informació garanteix mesures de protecció de les persones informants.
